

Sammanfattning - tillståndprocess Stadskvarns ARV – Skövde

Bakgrund

2013 påbörjades en process för att få ett nytt tillstånd för Stadskvarn ARV. Ansökan lämnades in i maj 2014 och efter 3 kompletteringar gav Miljöprövningsdelegationen ett tillståndsbeslut i januari 2018 för reningsverket i Skövde. I beslutet fanns krav på utredningsvillkor för läkemedelsrening. Detta krav överklagades av Skövde kommun och i november 2018 kom en dom från Mark - och miljödomstolen som upphävde förordnandet om utredning avseende rening av läkemedelsrester. Det nya tillståndet för reningsverket togs i anspråk den 1 jan 2019.

I nedanstående rubriker sammanfattas tillståndsbeslutet, överklagan och domen kring frågan om utredningsvillkor för läkemedelsrening vid Stadskvarns ARV i Skövde.

Tillståndsbeslut från Miljöprövningsdelegationen

I tillståndsbeslutet från jan 2018 står följande kring utredningsvillkoret om läkemedelsrening:

” För provotiden föreskrivs följande beträffande utredning:

U1 - Förutsättningarna för att rena avloppsvattnet från läkemedelsrester. Av utredningen ska framgå vilka utsläpp av läkemedelsrester som årligen sker från avloppsreningsanläggningen, vilka metoder som kan användas för att avskilja läkemedelsrester vid avloppsreningsanläggningen, förväntat reningsresultat samt de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att införa denna rening.”

Citatet är hämtat från sid 4 i domen från Mark och miljödomstolen – Vänerborgs tingsrätt.

Överklagan från Skövde kommun

Kommunen överklagan detta utredningskrav med följande motivering:

”Utredningsvillkor U1 – Det nationella arbetet i Sverige, när det gäller läkemedelsrening, kan inte anses ha kommit så långt att det är rimligt att kommunen ska åläggas en så tids- och kostnadskrävande utredning. Karaktären på inkommande vatten till ett reningsverk och den individuella prägel som reningen på olika verk har på vattnet påverkar val av reningsmetod och riskerar att göra en sådan utredning bortkastad om den görs innan färdig ombyggnation. Kommunen avser att bevaka utvecklingen av pågående arbeten och inleda för framtida utredningar viktig provtagning av inkommande och utgående vatten.

Kommunen har tagit del av Naturvårdsverket redovisning (Rapport 6766, april 2017) av det regeringsuppdrag man fick i december 2015 att utreda förutsättningar för användning av avancerad rening i syfte att avskilja läkemedelsrester från avloppsvattnet för att skydda vattenmiljön (Regeringsbeslut 1:51). På sin hemsida skriver Naturvårdsverket med anledning av rapporten:

Behovet av att införa avancerad rening av läkemedelsrester vid avloppsreningsverk varierar och vi vet idag inte hur många eller vilka som bör prioriteras. Naturvårdsverket föreslår därför fortsatt utredning av var behovet är störst och vilka avloppsreningsverk som bör prioriteras och vilka styrmedel som är effektivast.

Naturvårdsverket hänvisar även på sin hemsida till en rapport framtagen av Sweco, "Behov av avancerad rening vid avloppsreningsverk - Finns det recipienter som är känsligare än andra" och en från IVL, "Tekniska lösningar för avancerad rening av avloppsvatten". Det kan tilläggas att de aktuella frågeställningarna diskuterades och redovisades vid branchorganisationen Svenskt vattens nationella konferens Avlopp och Miljö i januari 2018. För dokumentation från konferensen hänvisas till

<http://www.svensktvatten.se/utbildning/konferensdokumentation/svensktvatten/nam-18/>.

Kommunen vill också hänvisa till deldomen meddelad för Borås avloppsreningsverk (Mark- och miljödomstolen, Deldom mål nr 1235-12, 2014-01-20), där Mark- och miljödomstolen inte beslutade om villkor beträffande rening av läkemedelsrester.

Skövde VA avser oavsett om det regleras i form av villkor i miljötillståndet eller inte att:

- Ta prover på läkemedelsrester före det att verket byggs ut för att anpassas till nya miljötillståndet.*
- Ta prover på läkemedelsrester efter utbyggnaden för att se om och i så fall hur ombyggnationerna påverkat utgående halter och reduktionen av läkemedel i verket.*
- Utifrån provtagningar och riktlinjer eller signaler om kommande riktlinjer utvärdera behovet av att införa en avancerad läkemedelsrening vid verket.*
- När ombyggnaden är klar undersöka, om behov finns, lämpliga metoder för läkemedelsrening vid verket.*

När det väl blivit klarlagt var, när och hur läkemedelsrening kommer att införas vid svenska reningsverk, är naturligtvis kommunen beredd att anpassa sig härtill precis som alla andra kommuner oavsett om deras reningsverk är föremål för tillståndsprovning eller inte. Kommunen anser att Länsstyrelsen lagt en orimlig uppgift på Skövde kommun i att utreda läkemedelsrening på Stadskvarns reningsverk till 1 januari 2021."

Citatet är hämtat från sid 17 i domen från Mark och miljödomstolen – Vänerborgs tingsrätt.

Dom från Mark – och miljödomstolen

I Mark- och miljödomstolens domskäl går det sedan att läsa följande motivering till upphävande av förordnandet kring utredningsvillkoren för läkemedelsrening:

"Av MPD:s beslut och i målet ingivna handlingar framgår att avskiljning av läkemedelsrester och andra mikroföroreningar ur avloppsvatten i kommunala reningsverk är en fråga under snabb utveckling. Pilotanläggningar med detta syfte har uppförts på enstaka reningsverk i Sverige men någon samlad bild av nyttan med

investeringar av denna typ i fullskala har såvitt domstolen kan bedöma ännu inte redovisats. I Havs- och vattenmyndighetens rapport 2018:7, Reningstekniker för läkemedel och mikroföroreningar i avloppsvatten, anges visserligen att "det skapats en mycket stark plattform att bygga vidare på för införande av avancerad rening vid svenska avloppsreningsverk". Samtidigt framgår det emellertid av rapporten att en hel del standardiserings- och utvecklingsarbete återstår. Till exempel anges att det inte finns någon kravbild att förhålla sig till, att det krävs standardisering av analyser samt att det bör genomföras fler exponeringsstudier och justeringar av reningsprocessen.

I motiveringen till den föreskrivna utredningen anger MPD att det troligen finns behov av att införa avancerad rening av läkemedelsrester och att kommunen därför ska utreda anläggningens påverkan på recipienten och förutsättningarna att införa sådan avancerad rening. Det framgår dock inte vilken typ av uppgifter som kan behövas och hur de ska tas fram.

Domstolen anser visserligen att frågan är viktig och att det finns behov av att underlag tas fram. För att det ska kunna göras kostnadseffektivt krävs dock att det finns en enhetlig metodik som gör att resultaten från olika recipienter och reningsverk kan jämföras. Såväl myndigheter som verksamhetsutövare borde även ha klart för sig vilka kriterier som kan och bör användas för att värdera vilken typ av rening som kan anses vara befogad innan krav på utredning ställs mot en enskild kommuns VA-huvudman. Domstolens uppfattning är att även regeringens införande av bidrag till investeringar i teknik eller förstudier genom förordning (2018:495) om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester, talar för att det behövs ytterligare erfarenheter för svenska förhållanden innan denna typ av utredningskrav föreskrivs. Som MPD anger i sin motivering kommer sådant underlag sannolikt vara bättre om något år. Det finns då inget som hindrar att länsstyrelsen initierar en omprövning i denna fråga hos MPD (24 kap. 5 § första stycket 7.). Av ovanstående skäl ska den uppskjutna frågan och utredningsuppdrag U1. upphävas."

Citatet är hämtat från sid 38 i domen från Mark och miljödomstolen – Vänerborgs tingsrätt.